

واحد تهران

مطالعه تطبیقی حقوق معنوی زوجه در کونزیوں رفع تبعیض علیه زنان با فقه امامیه و حقوق ایران

استاد راهنمای:

دکتر سید ابوالقاسم نقیبی

استاد مشاور:

دکتر سید محمد صادق موسوی

دانشجو:

زهراء اوسلی

پیان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

رشته فقه و مبانی حقوق اسلامی

۱۳۹۱ پیاپی

تقدیم به والدینم

به همسر و فرزندانم

و با سپاس از اساتیدم که حق بزرگی بر من دارند.

فهرست مطالب

۱	چکیده
۹	بخش اول: مفاهیم، پیشینه تاریخی، مبانی و مصادیق حقوق غیر مالی زوجه
۱۰	فصل اول: شناخت موضوع و کلیات آن
۱۱	مبحث اول: معنای لغوی حق
۱۱	گفتار اول: مفهوم حق
۱۱	گفتار دوم: مفهوم اصطلاحی حق
۱۳	مبحث دوم: اقسام حق
۱۴	گفتار اول: مفهوم حق مالی
۱۴	گفتار دوم: مفهوم حق غیر مالی
۱۵	گفتار سوم: مفهوم نکاح
۱۷	مبحث سوم: حقوق مالی زوجه پس از عقد نکاح
۱۷	گفتار اول: حق مهریه
۱۸	گفتار دوم: معانشناسی مهر
۱۸	گفتار سوم: مالکیت مهر
۱۹	گفتار چهارم: حق نفقة
۲۰	گفتار پنجم: اسباب وجوب نفقة
۲۲	گفتار ششم: نفقة در مذاهب و ملیت های دیگر

فصل دوم: پیشینه تاریخی حقوق غیر مالی زوجه	۲۴
مبحث اول: پیشینه در ملل کهن و ادیان	۲۴
گفتار اول: پیشینه حقوق غیر مالی زوجه در ملل کهن	۲۴
گفتار دوم: پیشینه حقوق غیر مالی زوجه در ادیان	۲۵
مبحث دوم: پیشینه در ایران قبل از اسلام	۲۷
مبحث سوم: پیشینه در عرب جاهلی	۲۷
مبحث چهارم: پس از اسلام	۲۸
فصل سوم: مبانی حقوق غیر مالی زوجه در مفاهیم اسلامی و کنوانسیون رفع تبعیض	۳۰
مبحث اول: مبانی حقوق غیر مالی زوجه در مفاهیم اسلامی	۳۰
گفتار اول: اصل کرامت	۳۰
گفتار دوم: اصل حرمت	۳۲
گفتار سوم: اصل مودت	۳۳
گفتار چهارم: اصل امنیت	۳۶
گفتار پنجم: اصل سکون و آرامش	۳۸
مبحث دوم: نگاه کلی به مبانی حقوق غیر مالی زوجه در کنوانسیون	۳۹
گفتار اول: اصالت انسان	۳۹
گفتار دوم: انسان همانند ابزار	۴۴
گفتار سوم: اصالت عقل	۴۶
گفتار چهارم: فردگرایی	۴۸

مبحث سوم: مبانی راهبرد محوری کنوانسیون در دفاع از حقوق زنان.....	۵۱
گفتار اول: مبانی کنوانسیون در سه دوره تفکر فمینیستی.....	۵۴
گفتار دوم: دیدگاه های اساسی در کنوانسیون.....	۵۵
بخش دوم: عناوین و مصادیق حقوق غیر مالی زوجه	۵۷
فصل اول: مفهوم و مصادیق حقوق غیر مالی زوجه.....	۵۸
فصل دوم: بررسی فقهی حقوق غیر مالی زوجه.....	۶۲
مبحث اول: حق شأن.....	۶۲
گفتار اول: معنای لغوی شان.....	۶۲
گفتار دوم: معنای اصطلاحی شأن.....	۶۳
گفتار سوم: حق رعایت شأن زوجه.....	۶۳
مبحث دوم: حق سکونت.....	۶۵
گفتار اول: سکونت مشترک از لحاظ فقهی.....	۶۶
گفتار دوم: سکونت مشترک زوجین در حقوق ایران.....	۶۸
گفتار سوم: سکونت مشترک در حقوق فرانسه.....	۶۹
مبحث سوم: حق قسم.....	۷۱
گفتار اول: معنای قسم.....	۷۱
گفتار دوم: حق قسم از لحاظ فقهی.....	۷۱
گفتار سوم: تکلیف شوهر در اجراء حق قسم.....	۷۳

- ۱۲۳- حق بهره‌مندی زنان ایرانی از حمایت‌های قانونی درخصوص ازدواج و تشکیل خانواده با مردان غیر ایرانی با رعایت ضوابط
- ۱۲۴- حق و مسؤولیت‌های زنان در امور دفاعی - نظامی
- ۱۲۵- حق و مسؤولیت زنان در دفاع مشروع از دین و کشور و نیز جان، مال و ناموس خود و دیگران.
- ۱۲۶- حق و مسؤولیت زنان در مشارکت و تلاش برای تأمین و تحکیم صلح عادلانه جهانی
- ۱۲۷- حق بربارداری زنان از حمایت‌های لازم به منظور حفظ تمامیت جسمانی و جلوگیری از هتك حیثیت و ناموس زنان در دوران جنگ، اسارت و اشغال نظامی
- ۱۲۸- حق بربارداری از مصونیت خانه و خانواده از تهاجمات نظامی
- ۱۲۹- حق بربارداری خانواده‌های شهدا، جانبازان، رزمندگان و آزادگان از حمایت‌های ویژه نظام اسلامی.
- ۱۳۰- حق و مسؤولیت مادران در نگهداری، تربیت و اولویت در قیومت فرزندان در صورت شهادت، اسارت و مفقودالاثر شدن همسر.
- ۱۳۱- حق بربارداری زنان از آموزش‌های حقوقی
فصل پنجم: حقوق و مسؤولیت‌های قضایی زنان
- ۱۳۲- حق بربارداری از تدابیر قانونی و حمایت قضایی به منظور پیشگیری از جرم، و ستم به زنان در خانواده و جامعه و رفع آن
- ۱۳۳- حق بربارداری از محاکم خاص خانواده در جهت حفظ اسرار، ایجاد صلح و سازش در خانواده و تسهیل در حل و فصل اختلافات
- ۱۳۴- حق دسترسی زنان به نیروی انتظامی و ضابطین دادگستری زن در صورت تعرض، بزهديدگی، اتهام و ارتکاب جرم
- ۱۳۵- حق زنان در تصدی مشاغل حقوقی و قضایی مطابق قانون
- ۱۳۶- حق اقامه دعوا و دفاع در نزد محاکم دادگستری و سایر مراجع قانونی
- ۱۳۷- حق استفاده از وکیل و مشاور حقوقی در دادگاه و یا سایر مراجع قانونی
- ۱۳۸- حق بربارداری از حمایت‌های همه جانبه دستگاه قضایی با عوامل زمینه‌ساز جرائم علیه زنان و ارتکاب جرائم توسط زنان
- ۱۳۹- حق مصونیت زنان متهم از هتك حرمت، اهانت و محرومیت‌های فردی و اجتماعی فراتر از مجازات قانونی
- ۱۴۰- حق زنان در معافیت از مجازات در صورت وجود عوامل رافع مسؤولیت کیفری

- ۱۴۱- حق اعاده حیثیت زنان در اثر تقصیر، اشتباه قاضی در موضوع حکم یا در تطبیق حکم بر مورد خاص و جبران خسارت مادی و معنوی از آنها
- ۱۴۲- حق برخورداری از تخفیف قانونی از نظر میزان مجازات و یا معافیت از آن و یا نحوه اجراء، در صورت ندامت و اثبات توبه زنان بزهکار در زمان بارداری، شیردهی و بیماری
- ۱۴۳- حق زنان در ملاقات والدین، فرزندان و همسر در دوران حبس طبق قوانین کشور
- ۱۴۴- حق زنان در برخورداری از امکانات مناسب بهداشتی، فرهنگی، آموزشی و تربیتی در زندان‌ها جهت اصلاح و بازگشت به زندگی سالم اجتماعی
- ۱۴۵- حق دختران در برخورداری از کانون‌های اصلاح و تربیت باشراحت مناسب
- ۱۴۶- حق زنان در رسیدگی به شکایات از آیننامه‌های دولتی، مأمورین قضایی و یا واحدهای دولتی جهت احقة حقوق خود
- ۱۴۷- حق و مسئولیت شهادت در دادگاه مطابق با موازین شرعی و قانونی
- ۱۴۸- حق برخورداری از حمایتهای قضایی از سوی مدعی‌العموم علیه ولی و سرپرست قانونی فاقد صلاحیت و دیگر متجاوزان به حقوق آنان.

- [۱]- ان الحكم الاَللَّهُ، يوسف، ۴۰، انعام ۵۷.
- [۲]- فطرت الله التي فطر الناس عليها، روم ۳۰
- [۳]- و ما خلقت الجن و الانس الاَلْيَعْبُدُونَ، ذاريات ۵۶ - الذى خلق الموت و الحيوة ليلوكم ايكم احسن عملا، ملك ۲.
- [۴]- (الف) تكويني طبيعي: سخر لكم ما في السموات والارض، جاثيه ۱۳
- ب) تكويني معنوي: جعل لكم السمع والبصر والافئدة، نحل ۷۸ - و نفس و ماسوبيها فالهمها فجورها و تقويها، شمس ۷ و ۸ - علم الانسان ما لم يعلم، علق ۵
- [۵]- ان المسلمين و المسلمات و المؤمنين و المؤمنات و القانتين و الصادقين و الصادقات و الصابرين و الصابرات والخاشعين و المخاشعن و المتصدقين و المتصدقات و الصائمين و الصائمات و الحافظين فروجهم و الحافظات و الذاكرين الله كثيراً و الذاكريات اعد الله لهم مغفرة و اجرأ عظيمما، احزاب ۹۷
- ۳۵- من عمل صالحًا من ذكر او انشى و هو مؤمن فلنحينه حية طيبة، نحل ۹۷
- [۶]- ضرب الله مثلاً للذين آمنوا امرأة فرعون... و مريم ابنت عمران، تحرير ۱۱ و ۱۲ - ربنا هب لنا من ازواجا و ذرياتنا قرة اعين و اجعلنا للمتقين اماما، فرقان ۷۴
- [۷]- فمن يعمل مثقال ذرة خيراً يره و من يعمل مثقال ذرة شرآ يره، زلزال ۷ و ۸
- [۸]- هل يستوى الذين يعلمون و الذين لا يعلمون، زمر ۹

[٩]- يا ايها الناس انا خلقناكم من ذكر وانثى و جعلناكم شعوباً و قبائل لتعارفوا ان اكرمكم عند الله
اتقيكم، حجرات ١٣.

[١٠]- فضل الله المجاهدين على القاعدين اجرأ عظيما، نساء ٩٥.

[١١]- ان الله يأمر بالعدل والاحسان، نحل ٩٠

COMPARATIVE STUDY OF NON FINANCIAL (INTELLECTUAL) RIGHTS OF WIFE IN THE CONVENTION ON THE ELIMINATION OF ALL FORMS OF DISCRIMINATION AGAINST WOMEN (CEDA) WITH IMAMI'T JURISPRUDENCE AND IRAN'S LAW

ABSTRACT

The knowledge of jurisprudence and law, are established based on Quran verses and Hadith and legal rules. This knowledge has been evolved similar to other branches of human sciences over the time. Effects of such modernism and transformation can be traced in family law .

Having real interpretation of family law always needs religious, ethical, common law and social approaches. Therefore, in study of non-financial right of wife and comparative study with CEDAW, as a recent international approach, a clear view from different points is needed. In this thesis, all issues and original meanings of this topic in different fields are discussed. Although being brief on its social effects, non-financial rights of women on legal opinions were considered widely in this thesis and needs further wide studies . Experts in Islamic studies, lawyers, socialists and women studies scientists can benefit from different angles of this study. This thesis tries to explore challenges of non-financial rights based on Islam and CEDAW as a western view .

Looking at these rights, on three angles of Imami't jurisprudence, Iran law and convention can be beneficial to all levels of society and will improve approaches and views of family and community activists to women. Legislators shall be more careful when considering presenting this in international meetings and summits.

Keywords :

Wife's non financial (intellectual) rights, imami't jurisprudence, Iran law, the Convention on the Elimination of all forms of Discrimination against Women (CEDAW)

**COMPARATIVE STUDY OF NON FINANCIAL (INTELLECTUAL)
RIGHTS OF WIFE IN THE CONVENTION ON THE ELIMINATION
OF ALL FORMS OF DISCRIMINATION AGAINST WOMEN
(CEDAW) WITH IMAMI'T JURISPRUDENCE AND IRAN'S LAW**

Supervisor:

Dr.S.A.Naghibi

Advisor:

Dr.S.M.S.Mousavi

Student:

Z.Osati

Master Degree for:

Jurisprudence and law

January 2013